

La immersió ... una experiència a Mallorca

En què consisteix.

La immersió és un sistema de treball que possibilita que l'alumne aprengui en una llengua que no és la familiar, sinó en la pròpia del territori al qual pertany.

En aquests programes la llengua nova no és ensenyada/apresa com un objectiu en si mateix (assignatura), sinó que és el vehicle d'ensenyament/aprenentatge. És la simultaneïtat de l'adquisició i el seu ús dins un context natural el que fa que la nova llengua s'apregui i s'usi de manera satisfactòria.

A part de parlar sempre en la nova llengua el/la mestre/a ha de posar en pràctica una sèrie de tècniques i estratègies perquè els infants no només es limitin a comprendre-la, sinó que es puguin llançar tan aviat com sigui possible a expressar-s'hi.

On s'imparteix.

A Mallorca s'aplica a escoles que fan ensenyament en català i que tenen l'alumnat majoritàriament castellanoparlant. Aquestes escoles estan ubicades, normalment, a barriades amb forta immigració castellana on els pares, o no s'han integrat a la nostra comunitat lingüística o, en el cas de les famílies bilingües, el conjuge catalanoparlant ha deixat d'utilitzar la seva llengua amb els seus fills, en benefici del castellà.

Això fa que l'únic contacte que tenen molts d'alumnes, mallorquins de naixement, amb la llengua pròpia de les Illes, sigui el que els proporciona l'escola.

Com és concreta.

El millor moment per iniciar un programa d'immersió és en els cursos de l'Educació Infantil.

L'edat dels 4 anys és el moment idoni perquè l'infant aprengui una nova llengua amb facilitat i aquest fet li facilitarà, en un futur, l'aprenentatge de noves llengües.

L'ambient lúdic i afectiu que ha de tenir l'escola i que viu el/la nin/nina en aquests moments afavoreix la vivència i la comunicació en la nova llengua. L'infant l'ha de veure, no com una cosa imposada, que li dificulta les seves relacions i els seus aprenentatges, sinó com un fet positiu que l'ajuda a jugar, a cantar, a compartir vivències i a comunicar-se amb una perso-

na que ha d'esser molt important per a ell: el mestre, i en un lloc on cal que s'ho passi molt bé: l'escola.

Quan l'infant comença l'escolarització s'adapta a un món nou: edifici nou, mestra nova i llengua nova. Això l'ajuda a situar-se i a distingir el context on es parla català (l'escola) i on es parla castellà (la família).

El/la mestre/a mai no rebutja la llengua de l'infant sinó que la respecta totalment; el/la nin/nina veu que l'entén encara que sempre li parli en català.

Implicació familiar.

Un dels aspectes que més influeixen en els bons resultats d'un programa d'immersió és la implicació que hi tinguin els pares.

Al Canadà va sortir dels pares de parla anglesa (de classe social més alta) la necessitat que l'escola afavorís l'adquisició del francès: la llengua de les classes socialment més dèbils per igualar en oportunitats els seus fills/filles amb la resta de ciutadans canadencs, coneixedors de les dues llengües.

A Catalunya són els pares immigrants els qui, plenament conscients que si els seus fills no dominen les llengües oficials de la seva comunitat autònoma se'ls tancaran moltes portes en un futur, demanen que l'escola compleixi aquesta comesa.

A Mallorca no sempre passa això. Els pares i mares, sovint, no veuen la necessitat que els seus fills aprenguin el català (que segons ells no té un prestigi social com l'anglès o qualsevol altre llengua estrangera); la seva actitud, si no és de rebuig total cap a l'escola, és d'acceptació del que el professorat els proposa i és aquest qui, a més a més de preparar-se didàcticament per fer anar el programa endavant, s'ha hagut de responsabilitzar de promoure i potenciar els avantatges de que aquest alumnat acabi l'EGB dominant les dues llengües per igual.

Immersion, sinònim d'integració social.

La integració, a la nostra comunitat lingüística, de l'alumnat no catalanoparlant nascut a Mallorca, és una necessitat urgent que l'escola no pot deixar passar durant més temps. La immersió, a més a més de possibilitar aquesta integració i d'igualar en un futur les oportunitats socials i professionals de tots els escolars, en relació al coneixement de les dues llengües oficials, no impedeix la conservació de la

llengua materna ni l'aprenentatge del castellà escrit ja que, la complexitat fonètica i gramatical del català fa que el pas al castellà escrit resulti senzill.

I a Mallorca.

A Mallorca es comencen a posar en pràctica els programes d'immersió el curs escolar 86/87... Molts eren els/les mestres que creien que l'escola era un pilar fonamental per aconseguir la norma-lització de la nostra llengua, i que de cap manera eren suficients les 4 hores del català que s'impartien...? perquè l'alumnat acabàs l'escolarització obligatòria essent bilingüe. El català s'havia de convertir en la llengua vehicular, dels aprenentatges i de l'escola i per dur això endavant eren molts els problemes que s'havien de superar i no a totes les escoles era fàcil. Preguntes com: què fer per aconseguir el permís de l'Administració, com posar d'acord el claustre, com implicar els pares i mares de manera positiva, quines estratègies convé posar en pràctica perquè l'alumnat castellanoparlant ens entengui i ens parli aviat, com i quan iniciar la lecto-escriptura...

Els p. d'I. donaven la resposta fonamentada a la majoria d'aquestes qüestions.

La informació arribà mitjançant xerrades i cursos fets per membres del Servei d'Ensenyament del Català de la Generalitat de Catalunya (SEDEC).

A la vegada un grup de mestres que començaven a aplicar aquests programes a les seves escoles, va iniciar un treball de coordinació, recerca de noves estratègies, d'elaboració de materials i d'adequació d'aquests a la realitat pròpia de les nostres illes a través de l'Associació Illenca per a la Renovació Educativa (AIRE).

Reflexió.

Passats sis anys, en algunes d'aquelles escoles capdavanteres, l'alumnat iniciat amb immersió ja ha arribat a 4t o 5è d'EGB. En altres estan començant actualment i no només se'n troben a Palma sinó en altres zones de Mallorca (Calvià, Felanitx, Manacor, Marratxí, Son Servera,...) que tenen gran quantitat d'alumnat, fills/es d'immigrants peninsulars i també estrangers.

La problemàtica que han d'afrontar actualment aquestes escoles, tot i que no és la mateixa, continua essent considerable.

L'alumnat ha arribat al Cicle Mitjà i encara que parli català, aquesta continua essent la seva segona llengua i el professorat de CM necessita orientacions específiques per continuar fomentant el seu ús i

aprenentatge.

Sovint a aquestes escoles s'incorpora tardanament al programa d'immersió, alumnat vingut de la península o d'altres escoles on feien ensenyament en castellà, i per tant sense la competència comunicativa en català suficient per poder seguir el ritme de la classe. "Escolarització" no contempla, per ara, aquest aspecte a l'hora d'adjudicar-los centre.

Arriba professorat nou a aquests col·legis on ja s'aplica el programa d'immersió i necessiten preparar-se específicament per a poder-lo impartir.

Manca de suport.

Durant el curs 90/91, un grup de nou escoles, sol·licità al MEC, un/a professor/a de suport a la immersió per a cada una d'elles, a la qual cosa respongué creant dues places de suport per a la totalitat de les nou escoles sol·licitants. El temps de suport que rep cada centre no pot de cap manera cobrir totes les necessitats que té.

Fins ara l'equip de suport a la immersió, bàsicament, hem centrat les nostres actuacions en aquests punts: coordinar els nou centres que reben suport, fent incidència directa a les aules per potenciar l'expressió oral entre l'alumnat i donar estratègies al professorat nou, i fent suport a l'expressió oral, en petit grup a l'alumnat d'incorporació tardana.

Urgeix un plantejament global.

Altres problemes com: la dotació de places de música, psicomotricitat, integració... cobertes per professorat castellanoparlant; l'exigència per part d'alguns inspectors d'incloure el castellà als programes d'Educació Infantil i Cicle Inicial; les poques facilitats que es donen al professorat per a reciclar-se tot i que ja tingui l'habilitació per impartir l'ensenyament en català; la falta de material audiovisual i informàtic en català... ens fan concloure que no poden ser els/les mestres qui, amb el seu voluntarisme, continuïn fent avançar la immersió, sinó que urgeix la presa de responsabilitats i mesures per part de les institucions amb competències educatives (MEC, Govern Balear, Ajuntaments, Universitat, etc) si volem aconseguir entre tots l'objectiu final: LA NORMA-LITZACIÓ LINGÜÍSTICA DE LES NOSTRES ILLES.

Francesca Mulet

Montserrat Sobrevias

Membres de l'Equip de suport a la
Immersion del MEC.